

Екскурс у минуле

Зачатки освіти у Крупці сягають у 70-і роки минулого століття. 5 листопада 1879 року тут було відкрито однокласне з трьома групами народне училище, яке проіснувало до 1916 року. Навчання проводили вчитель і священик. «У 1893 р. на утримання училища держава витрачала 226 руб., а громада – 425 руб.», – так пише викладач Волинської духовної семінарії М.Теодорович у своєму описі церков і приходів у 1890 р. У зв'язку з воєнними діями з липня 1916 р. до вересня 1923 р. у селі школи не було. А з 1 вересня 1923 р. починає працювати трикласна публічна школа на 6 відділів, організована польською владою.

Якою ж була тодішня школа? Про це свого часу розповіли старожили села, колишні її учні Микола Гулійчук, Анастасія Чалик, Розалія Пашковська, Анастасія Степалюк. Так, станом на 27 червня 1927 р. в Крупецькій школі навчався 101 учень. Керівником школи був Гнат Кавалик. Навчали дітей польської мови, релігії, два рази на тиждень – математики, природи і географії, історії і малювання, ручної праці і співів. Школа знаходилась у пристосованих приміщеннях.

Після Кавалика школою керував Кшевінський до – 1938 р., а перед війною, недовго, – Пипно. Працювали тут також вчительки Ельжбета Пістолювна (дружина Кавалика) і Лідія Тушаковська (Касякова), українка. Настя Чалик розповідала: «Школа була розміщена у казенному будинку «на посту». Підручники були дуже дорогі: з польської мови – 1 злотий, географії – 2, української – 6 злотих. Візьмімо до відома, що 1 цнт. зерна тоді коштував 12 злотих. За те, що дитина не ходила до школи, батьків карали. Два рази на тиждень були уроки релігії, які проводив священик Феофан Слободянюк. Мені довго снилася

лу, консультації з окремих предметів, виготовлено іспитові картки. Всі необхідні матеріали, наочне приладдя, саму школу приведено до відповідного порядку. Така підготовка, безперечно, набагато полегшила проведення іспитів... Особливу увагу на іспитах звернув на себе учень Григорій Чалик, який давав надзвичайно вичерпні, глибоко обдумані відповіді на всі поставлені запитання...» І далі: «Великим кроком вперед буде розпочата будова нової двоповерхової школи. Державою відпущено чималі кошти на цю роботу. Всі підготовчі роботи вже закінчено...» Але почалася війна. І все ж з 1941 до осені 1943 року навчання проводилося. Як згадують колишні учні Т.М. Семенюк, О.К. Олійник, керував школою місцевий священик Феофан Слободянюк, він же навчав релігії. Вчителювали в ній З.Я. Карпець (Кокошко), В.Ф. Грабовський... Заборонили навчання фашисти. Крім того, у грудні 1943 р. вони підірвали недобудоване двоповерхове приміщення школи і церкву.

І тільки в 1944 році, після звільнення краю від німецько-фашистського поневолення, 1 вересня було відкрито початкову школу у приміщенні колишньої сільської ради (за Польщі тут був постерунок поліції). Завідуючою школи призначена вчителька з Лев'ятина Г. А. Почаєвець. Саме тут почали свою педагогічну діяльність Є. І. Дузінська і Є. П. Зосімова, Н. М. Гулій. «Школа працювала у 2 зміни. Умови праці вчителів були дуже важкими: не було ні зошитів, ні підручників, ні карт. Лише в другому півріччі 1945 р. отримали по декілька підручників на клас і пару десятків зошитів», – згадувала

У 1954 році директором школи став М. І. Гудима. Двадцять дев'ять років він був незмінним директором, на його рахунок два ново-збудованих приміщення. У 1959 році стало до ладу приміщення (в якому зараз контора агроптахо-фірми «Крупець»), розраховане на 280 учнів. Великий вклад у це будівництво зробив також тодішній заврайвно О.С.Олійник. З 1961 року школа стає 8-річною.

Один із випускників, до речі, він сам теж вчитель, назвав якимось Крупецьку школу кузнем педкадрів. І справді це так. Коли ця школа була неповною середньою, її закінчили: В. І. Чалик, пізніше викладач Львівського державного університету; Є.П.Гудима, який тривалий час очолював райвідділ освіти, вчитель географії, улюблений державних нагород, відмінник освіти; А. П. Валентюк, завуч міської ПЗШ №1, теж вчитель географії, відмінник освіти.

Крупецька школа готувала не лише вчителів, але й спеціалістів різних галузей. Колишній учень В.В. Мельник – нині заступник директора АПФ «Крупець», С. І. Бонхонко – головний інженер-будівель-



ливість, прагнення до освіти, потреби своєї школи, потреби своїх учнів і людей. Ряд надрукованих у двадцять сторінок історії міст і країн, справу розуму в Надії Марківни.

«...А молодість вернеться літа», – вала Н. М. Зайко. Зайко хану сльозинку сльозинким хором, я зові місця не лиш області. Любов до передали свій Іванівні, теж вчитель

ЮВІЛЕЙ

ШКОЛИ В КРУПЦІ – 120 РОКІВ

Звичайно, освічених людей у цьому селі не бракувало і в більш ранні часи історії. Просто отримували вони свої знання деінде. А от саме регулярній освіті у Крупці нещодавно виповнилося 120 років.

ник, В.О.Сопронюк вже втретє обирається сільським головою.

У 1974 році школа стала середньою. Ще 4 роки провчилися у старому приміщенні, а у 1978 святкували новосілля, перешовши в нинішнє приміщення, де як на 600 місць.

групи продовжен давала виховання

лення вишиванням «...Не старійте, ли, молодість вам Вас вела щоран яворина стежка б слова ніби спеціаль



школа і учні, з якими вчилася, — Ілля Токміна, Кузьма Юзяк, Володимир Медвідь, Ілля Валентюк. Крім основних, вчили нас ре-монтувати книги (був спеціальний пристрій), робити гудзики (кільця обмотували нитками), корзинки з соломки. А ще сам керівник вчив нас, дітей, щеплювати дерева, за-вчилися шкільки. На уроці співав вчилися і польських, і українських пісень».

Розалія Пашковська згадує, що «в 1974-76рр. їздила до свого брата в Країві і відшукала там свого «керівника» — Гната Кавалика. Зу-стріч була дуже тепла. А коли він дізнався, що почалося будівництво нового просторого приміщення поблизу церкви, то був дуже радий, сказав: «Мої мрії збулися, я ще тоді хотів бачити школу поблизу церкви...»

Вересень 1939 року. Наш край входить до складу УРСР, а вже з 1 листопада у селі розпочинає діяти неповна середня (семирічна) шко-ла. Знаходилась вона у приміщенні власного палацу, із східних об-ластей у школу прибули вчителі української мови і літератури Н. С. Кулик, біології — Т. М. Кравченко. Завучем школи був Д. Г. Суханов, який одночасно читав історію та географію. В 1-4 класах навчали дітей Л. А. Сталінчук і Р. А. Цис. Ось як писала районна газета «Соціалістичний шлях» за 13 червня 1941 р. про роботу Крулецької школи: «...школа розпочала підго-товку до державних перевірних іспитів. Організовано систематичне повторення програмного матеріа-

згадувала, — Ілля Валентюк, Кузьма Юзяк, Володимир Медвідь, Ілля Валентюк. Крім основних, вчили нас ре-монтувати книги (був спеціальний пристрій), робити гудзики (кільця обмотували нитками), корзинки з соломки. А ще сам керівник вчив нас, дітей, щеплювати дерева, за-вчилися шкільки. На уроці співав вчилися і польських, і українських пісень».

згадувала, — Ілля Валентюк, Кузьма Юзяк, Володимир Медвідь, Ілля Валентюк. Крім основних, вчили нас ре-монтувати книги (був спеціальний пристрій), робити гудзики (кільця обмотували нитками), корзинки з соломки. А ще сам керівник вчив нас, дітей, щеплювати дерева, за-вчилися шкільки. На уроці співав вчилися і польських, і українських пісень».

згадувала, — Ілля Валентюк, Кузьма Юзяк, Володимир Медвідь, Ілля Валентюк. Крім основних, вчили нас ре-монтувати книги (був спеціальний пристрій), робити гудзики (кільця обмотували нитками), корзинки з соломки. А ще сам керівник вчив нас, дітей, щеплювати дерева, за-вчилися шкільки. На уроці співав вчилися і польських, і українських пісень».

згадувала, — Ілля Валентюк, Кузьма Юзяк, Володимир Медвідь, Ілля Валентюк. Крім основних, вчили нас ре-монтувати книги (був спеціальний пристрій), робити гудзики (кільця обмотували нитками), корзинки з соломки. А ще сам керівник вчив нас, дітей, щеплювати дерева, за-вчилися шкільки. На уроці співав вчилися і польських, і українських пісень».

нинішні приміщення 600 місць. Історичний експонувала на уроці ченців 120-річчю історії Крулецької школи з цієї нагоди школи збирались ком-ю залі років, представники різної громадськості. Свято, яке проходило у формі усього журналу, від-крив директор школи О.М. Приступа.

Слічі розумного, доброго, вічного

Саме до таких людей належав незабутній директор школи, не-звичайний трудяник, добра, чуйна, допомогти людина — М. І. Гудима. Нинішнє приміщення школи — спра-ва його розуму та серця, а але підв'ї — справа його невтомних рук. Разом з дружиною, Марією Михайлівною, та двома доньками склали вони міцну педагогічну ди-настію.

Нелегкий шлях до справжньої майстерності. Жителі Крулець, коле-ги по роботі завжди дивувалися: як віддалось Н. М. Гулій, інваліду з дитинства, сягнути висот педагогіч-ної думки, завоювати авторитет колег, любов і шану своїх вихован-ців. В усьому цьому — наполег-

яворина стежка без кінця...». Ці слова ніби спеціально написані для завжди усміненої і доброзичливої О. І. Музики. Добро!... Хоча сама вона мало мала добра у житті...

Тридцять п'ять найкращих років віддала школі Л. П. Цветкова. З неї двадцять два — Крулецькій. Радіє колишня вчителька, адже дочка Тамара Дмитрівна та онука Наталя Володимирівна пішли її стежкою, теж викладають у рідній школі.

... За уроком уроку, за роками роки, мов весняні води, промчали літа. Та не просто промчали, а лишили незгладимий слід у житті Е. А. Тронь. До речі, педагогами стали уї три її дочки.

...Дуже любила дітей, вмiла за-хотити цікавим, часто була су-ворою, але справедливою Л. Т. Гавришук. Як і в молодості, любить пенсіонерка жартувати, подорожу-вати, поспілкуватися зі своїми ко-легами.

...Щасливий той, хто не тільки вмiє брати від життя, а й дарувати сам. До таких людей, безперечно, належить Г. В. Солонюк. Любила туризм і Г. В. Солонюк. Любила ходила з ними у походи, їздила на екскурсії, прищеплювала любов до мистецтва, привертала до всього світлого і прекрасного.

...У шоденній праці, творчих по-шуках пролетві роки М. Й. Дави-доук. Пам'ятають її як ентузіаста

— завучем Київської гімназії «Кон-суль»: Л.В.Тронь — завучем Брис-пільського ліцею (Київська обл.); В.Б.Семенов — викладачем мате-матики Рівненського гуманітарного університету.

Серед випускників школи чим-ало людей найвищої професії — лікарів. Багато років очолює Сит-ненську амбулаторію Л.О.Галамага. Лікарем-ендокринологом стала зо-лото медалістка школи О.В.Коваль-чук, лікарем у Дніпропетровську працює О.С.Орищина, а Б.М.Пас-тух після закінчення аспірантури став військовим лікарем.

Частина випускників школи працює у фінансово-економічній сфері: В.В.Юсюк — начальник ре-візійного відділу райдержадміні-страції; Л.В.Протас — головний ревізор райсільгоспуправління; В.В.Дзюбак, золотий медаліст, підкорив вершини двох інститутів, нині працює в столиці; Л.В.Гав-ришук, теж золота медалістка, нині бухгалтер-економіст Крулецької сільради; І.В.Сінчук — головний економіст райсільгоспмілі.

Головне ж, і це зрозуміли всі запрошені на урочистість, — школа гордиться всіма своїми випускни-ками, які чесно трудяться на різ-номанітних ділянках народногоспо-дарського комплексу, не запля-мували свого сумління жодним не-гідним вчинком.

Володимир МАРТИНЮК.
Фотоз
Василя ГРИЦАЙЧУКА.

